

ZAPISNIK
sa 32. sjednice Odbora za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore,
održane 26. decembra 2022. godine

Sjednica je počela u 10 sati i 25 minuta.

Sjednici je predsjedavao Jovan Jole Vučurović, predsjednik Odbora.

Sjednici su prisustvovali sledeći članovi/ce Odbora: Jelena Božović, dr Srđan Pavićević, dr Vladimir Dobričanin, dr Albin Ćeman, Maksim Vučinić i Dragan Krapović, zamjene članova Odbora, u skladu sa članom 65 Poslovnika Skupštine Crne Gore.

Sjednici nijesu prisustvovali članovi/ce Odbora: Amer Smailović, dr Halil Duković, Ivan Mitrović, Mevludin Nuhodžić, Vesna Pavićević i Genci Nimanbegu.

Sjednicu nijesu pratili predstavnici medija.

Za sjednicu je utvrđen sledeći

DNEVNI RED:

- Usvajanje Zapisnika sa 31. sjednice Odbora, održane 14. decembra 2022. godine -

- 1. IZVJEŠTAJ O RADU ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE U 2022. GODINI;**
- 2. TEKUĆA PITANJA.**

Zapisnik sa 31. sjednice Odbora, održane 14. decembra 2022. godine, usvojen je jednoglasno, bez primjedbi.

PRVA TAČKA- IZVJEŠTAJ O RADU ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE U 2022.

Predsjednik Odbora Jovan Jole Vučurović je informisao da je u skladu sa uobičajenom praksom u radu radnih tijela Skupštine Crne Gore pripremljen Izvještaj o radu Odbora za ljudska prava i slobode u 2022. godini koji na pregledan, sadržajan i sveobuhvatan način prikazuje rad Odbora u navedenom izvještajnom periodu. Podsjetio je da je Odbor za ljudska prava i slobode na 27. sjednici, održanoj 25. jula 2022. godine usvojio Plan aktivnosti Odbora za ljudska prava i slobode za 2022. godinu, sačinjen na osnovu Izvještaja Evropske komisije o Crnoj Gori za 2021. godinu i jednog broja nerealizovanih aktivnosti iz Plana aktivnosti Odbora za 2021. godinu. Planom aktivnosti Odbora bile su utvrđene 44 aktivnosti, od čega je realizovano 12, dok 32 aktivnosti iz objektivnih razloga do kraja godine nijesu realizovane. Pored planom uvrđenih, Odbor je realizovao i četiri dodatne aktivnosti. Bilo je i pauza u radu Odbora uslovljenih turbulentnim političkim dešavanjima u Crnoj Gori. Politička kriza dovela je do blokade plenarnog rada Skupštine početkom 2022. godine što se odrazilo i na rad skupštinskih odbora, a time i na rad Odbora za ljudska prava i slobode.

Predstavljajući statističke podatke, predsjednik Odbora je saopštio da je Odbor tokom 2022. godine imao deset sjednica, sa 23 tačke dnevnog reda koje su trajale 16 sati i 35 minuta. Na sjednicama Odbora pored predstavnika predlagača, po pozivu, u skladu sa članom 67 stav 4 Poslovnika Skupštine Crne Gore, učestvovalo je 48 predstavnika državnih institucija, šest predstavnika civilnog sektora i sedam predstavnika međunarodnih organizacija. U okviru zakonodavne uloge Skupštine, Odbor je u 2022. godini, u skladu sa

članom 137 Poslovnika Skupštine, razmotrio dva predloga zakona: Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o uzimanju i presađivanju ljudskih tkiva i ćelija u svrhu liječenja i Predlog zakona o Budžetu Crne Gore za 2023. godinu. Takođe, u ovom izvještajnom periodu Odbor je razmotrio Predlog rezolucije o genocidu u Pivi i Velici.

Odbor je u okviru kontrolne uloge Skupštine, u skladu sa članom 162 Poslovnika Skupštine, razmotrio sledeće godišnje izvještaje: Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2021. godinu, Godišnji izvještaj Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture za 2020. godinu, Izvještaj o radu Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava za 2021. godinu i Godišnji izvještaj Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture za 2021. godinu.

Takođe, u okviru kontrolne uloge, Odbor je razmotrio Poseban izvještaj Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore „Uticaj mjera za sprečavanje širenja virusa COVID-19 na mentalno zdravlje djece u Crnoj Gori“, Konačni izvještaj Državne revizorske institucije o finansijskoj reviziji i reviziji pravilnosti poslovanja Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava za 2020. godinu, Godišnji izvještaj o aktivnostima na sprovođenju i unapređenju upravljanja i kontrola za 2021. godinu za instituciju Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore i Izvještaj o zaštiti od diskriminacije sa stanovišta djelovanja institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za period 1. januar- 31. jul 2021. godine.

U skladu sa članom 75 Poslovnika Skupštine Crne Gore na 25. sjednici, 22. juna 2022. godine održano je Kontrolno saslušanje ministra rada i socijalnog staranja (predstavnicu Ministarstva rada i socijalnog staranja), ministra prosvjete, ministra zdravlja (predstavnik Ministarstva zdravlja) i ministra pravde na temu „*Rad dnevnih centara za djecu sa smetnjama u razvoju i osobe sa invaliditetom u Crnoj Gori, sa posebnim akcentom na praćenje realizacije Zaključka Odbora za ljudska prava i slobode sa Konsultativnog saslušanja, održanog 25. septembra 2019. na temu „Rad dnevnih centara za djecu sa smetnjama u razvoju i osobe sa invaliditetom u Crnoj Gori“ i preporuka iz Analize intersektorske podrške različitih sistema djeci sa smetnjama u razvoju u Crnoj Gori, koju su pripremile ekspertkinje angažovane od strane UNICEF-a*“.

Takođe, na 27. sjednici održanoj 25. jula 2022. Odbor je donio Odluku o Kontrolnom saslušanju ministra prosvjete mr Miomira Vojinovića, ministra rada i socijalnog staranja Admira Adrovića, ministra zdravlja Dragoslava Šćekića i ministra ljudskih i manjinskih prava Fatmira Gjeke na temu „Implementacija Preporuka sadržanih u Izvještaju o post-zakonodavnom nadzoru nad Zakonom o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom i Zaključka Odbora za ljudska prava i slobode, donesenog povodom razmatranja Izvještaja o post-zakonodavnom nadzoru nad Zakonom o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom na Trećoj sjednici Odbora, održanoj 21. januara 2021. godine“. Usled političkih dešavanja, izglasavanja nepovjerenja 43. Vladi Crne Gore, 19. avgusta 2022. i pregovora koji su uslijedili nakon toga ovo Kontrolno saslušanje je odloženo.

Odbor je usvojio Plan aktivnosti na 27. sjednici, održanoj 25. jula 2022. Po prvi put od kada se donosi godišnji plan rada Odbora, kao osnov za izradu Plana nije korišćen Program rada Vlade Crne Gore, jer do sačinjavanja Plana aktivnosti Odbora za ljudska prava i slobode za 2022. godinu 43. Vlada Crne Gore koja je izabrana 28. aprila 2022. godine nije usvojila Program rada za tekuću godinu. Istakao je da je Odbor za ljudska prava i slobode bio onemogućen u blagovremenoj realizaciji Planom utvrđenih aktivnosti zbog neažurnosti Vlade Crne Gore u pravovremenom usvajanju dokumenata. Takođe, ni pojedine druge nadležne institucije nijesu blagovremeno dostavljale akte iz svoje nadležnosti Skupštini Crne Gore, odnosno Odboru za ljudska prava i slobode.

Takođe, teškoće u radu bile su prouzrokovane i dugotrajnim postupkom konsolidacije u Vladi Crne Gore, odnosno resornim ministarstvima sa kojima Odbora za ljudska prava i slobode saraduje nakon izglasavanja nepovjerenja 42. Vladi Crne Gore 24. februara 2022. i izbora 43. Vlade Crne Gore 28. aprila 2022. Pored svega navedenog, i održavanje lokalnih izbora u 14 opština u Crnoj Gori krajem oktobra 2022. godine i obaveze koje su poslanici u svojim partijama imali tim povodom takođe je uticalo na smanjeni intenzitet rada Odbora.

Rad Odbora i u 2022. godini obilježilo je odsustvo poslanika iz reda parlamentarne opozicije koji i dalje bojkotuju rad ovog Odbora. Izuzetak je poslanik Genci Nimanbegu koji je prisustvovao većini sjednica Odbora, zbog čega mu je predsjednik Odbora zahvalio jer je dao doprinos ne samo u obezbjeđivanju kvoruma za rad.

Predsjednik Odbora je zaključio da je Odbor u ovoj godini radio onoliko koliko su to dozvoljavale objektivne okolnosti i u takvoj situaciji ostvario je značajne rezultate. Uprkos teškoćama u radu, Odbor je nastavio svoj multisektorski pristup kao osnovni metodološki pristup rada, kao i kvalitetno obavljanje kontrolne i nadzorne funkcije, čemu svjedoči održavanje Kontrolnog saslušanja predstavnika nadležnih ministarstava na temu „*Rad dnevnih centara za djecu sa smetnjama u razvoju i osobe sa invaliditetom u Crnoj Gori, sa posebnim akcentom na praćenje realizacije Zaključka Odbora za ljudska prava i slobode sa Konsultativnog saslušanja, održanog 25. septembra 2019. na temu „Rad dnevnih centara za djecu sa smetnjama u razvoju i osobe sa invaliditetom u Crnoj Gori“ i preporuka iz Analize intersektorske podrške različitim sistema djeci sa smetnjama u razvoju u Crnoj Gori, koju su pripremile ekspertkinje angažovane od strane UNICEF-a*“, o čemu je, u skladu sa članom 77 Poslovnika Skupštine Crne Gore, sačinjen Izvještaj sa Predlogom zaključaka koji je jednoglasno usvojen na 26. sjednici, 7. jula 2022. i isti je podnešen Skupštini Crne Gore koja je Zaključke donijela na Osmoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2022. godini, dana 28. jula 2022. godine i objavljeni su u „Službenom listu Crne Gore“, broj 84/22 od 1. avgusta 2022. godine. Za Zaključke su glasali svi od 71 prisutnog poslanika. Ovo je prvi put da su Zaključci sa nekog Kontrolnog saslušanja usvojeni u Skupštini i objavljeni u „Službenom listu Crne Gore“, od izmjena člana 77 Poslovnika Skupštine Crne Gore, što predstavlja nesumnjiv doprinos unapređenju rada Skupštine Crne Gore, prije svega jačanju njene kontrolne i nadzorne uloge. Predsjednik je istakao da je ova aktivnost Odbora urodila plodom, naročito kada je u pitanju rad dnevnih centara i uslovi njihovog funkcionisanja. Takođe, u dijelu koji se tiče podrške inkluzivnom obrazovanju u Ministarstvu prosvjete su izdvojena konkretna i jasno vidljiva sredstva za unapređenje inkluzivnog obrazovanja.

Na osnovu svega navedenog, naglasio je da konkretni uspjesi na unapređenju položaja pripadnika ranjivih grupacija postignuti u saradnji sa nadležnim državnim organima, a na inicijativu Odbora za ljudska prava i slobode, predstavljaju podstrek za dalje aktivnosti na planu unapređenja ljudskih prava i sloboda u Crnoj Gori.

Naglasio je da su Odboru za kvalitet rada, upućene pohvale od nezavisnih eksperata, predstavnika institucija, državnih organa, međunarodnih i nevladinih organizacija sa kojima Odbor saraduje. S tim u vezi, izdvojio je ocjene predstavnika Vestminsterske fondacije za demokratiju koji su analizom rada odbora za ljudska prava iz osam parlamenata, odnosno šest zemalja Zapadnog Balkana ocijenili da Odbor za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore predstavlja svijetli primjer uspješnog rada koji može poslužiti kao primjer dobre prakse drugim odborima iz regiona.

Takođe, ne manje značajnim smatra i ocjene NVO „Institut alternativa“ koja je u okviru Projekta "Odgovornost umjesto izgovora: Skupština građanima" koji sprovodi uz podršku organizacije "Nacionalna zadužbina za demokratiju" od oktobra 2020. godine pratila rad pet skupštinskih odbora: Odbora za bezbjednost i odbranu, Odbora za antikorupciju, Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu, Odbora za ekonomiju, finansije i budžet i Odbora za ljudska prava i slobode. Kao rezultat praćenja rada ovog Odbora „Institut alternativa“ je u decembru 2021. godine objavio Monitoring izvještaj Odbora za ljudska prava i slobode kojim je obuhvaćen period od 17. decembra 2020. do 1. oktobra 2021. godine, a u decembru 2022. godine Publikaciju „*Koliko se skupštinski odbori miješaju u svoj posao? - Analiza rada pet odbora*“ u kojoj se u dijelu koji se tiče rada Odbora za ljudska prava i slobode navodi: „*Odbor za ljudska prava i slobode: Najaktivniji u pogledu broja predloženih preporuka. U izvještajnom periodu, ovo radno tijelo usvojilo je 111 preporuka i zaključaka na osnovu razmatranih izvještaja i održanih tematskih sjednica. Preporuke su uglavnom precizno formulisane i omogućavaju jasno adresiranje odgovornosti.*“ Prethodno je u oktobru 2022. godine na Konferenciji „Koliko se Skupština miješa u svoj posao“, održanoj u Podgorici predstavljen Nacrt izvještaja o radu pet odbora Skupštine Crne Gore u periodu od 1. oktobra 2021. do 1. oktobra 2022. godine. Na toj Konferenciji kao pozitivan primjer izdvojen je jedino Odbor za ljudska prava i slobode i od pet odbora nad kojima je vršen monitoring, pohvale u pogledu broja preporuka i zaključaka i njihove precizne formulacije upućene su samo ovom Odboru.

Rad Odbora za ljudska prava i slobode je transparentan i sjednice Odbora izazivaju interesovanje medija. Od početka 27. saziva Skupštine Crne Gore, zahvaljujući djelovanju prethodnog predsjednika Skupštine Crne Gore, započeta je praksa emitovanja sjednica radnih tijela Skupštine na YouTube kanalu Skupštine Crne Gore, a kasnije i na Parlamentarnom kanalu. Ova praksa je doprinijela većoj uključenosti građana u praćenje rada poslanika i poslanica, pa je ukupan broj pregleda sjednica Odbora tokom 2022. godine iznosio 17.860, pri čemu je u 2022. godini zabilježen najveći broj pregleda za 25. sjednicu Odbora za

ljudska prava i slobode na kojoj je održano Kontrolno saslušanje predstavnika četiri ministarstva o radu dnevnih centara za djecu sa smetnjama u razvoju i osobe sa invaliditetom u Crnoj Gori.

Tokom 2022. godine na SAJT-u je postavljeno oko 400 stranica teksta.

Predsjednik Odbora se osvrnuo i na administrativne kapacitete ovog Odbora. Iako su Pravilnikom o organizaciji i sistematizaciji Službe Skupštine u Sekretarijatu Odbora za ljudska prava i slobode sistematizovana sledeća radna mjesta: sekretar Odbora za ljudska prava i slobode sa statusom, shodno Zakonu o državnim službenicima i namještenicima, ekspertsko-rukovodnog kadra, samostalni savjetnik I - dva izvršioca, samostalni savjetnik II- jedan izvršilac i samostalni savjetnik III- jedan izvršilac, stvarno stanje je drugačije, jer sva radna mjesta, utvrđena aktom o sistematizaciji, nijesu popunjena. Trenutno, u Sekretarijatu Odbora rade sekretar Odbora, samostalni savjetnik I i samostalni savjetnik II. Međutim, sve poslove i zadatke u Sekretarijatu Odbora obavljaju sekretar Odbora i samostalna savjetnica I u Sekretarijatu Odbora. Zahvaljujući kontinuiranim naporima sekretara Odbora i jednog saradnika-samostalne savjetnice I u Sekretarijatu, kvalitetno i blagovremeno se realizuju stručni i drugi poslovi za potrebe predsjednika i članova Odbora. Imajući u vidu da je na probleme koji se tiču administrativnih kapaciteta ukazano i u Izvještaju o radu Odbora za ljudska prava i slobode za 2021. godinu, kao i u mjesečnim izvještajima o radu ovog Odbora, ocijenio je da je krajnje vrijeme da se preduzmu aktivnosti na rješavanju ovog pitanja i da se adekvatno popune administrativni kapaciteti u Sekretarijatu ovog Odbora, na način propisan Pravilnikom o organizaciji i sistematizaciji Službe Skupštine, što bi moglo doprinijeti unapređenju rada Odbora, kao i jednakoj raspodjeli radnih obaveza među zaposlenima u Sekretarijatu Odbora. Uputio je apel Predsjednici Skupštine Crne Gore i generalnom sekretaru Skupštine da se najzad riješi ovo pitanje, jer do sada nijesu objašnjeni razlozi zašto isto nije riješeno, uz ocjenu da bi to unaprijedilo rad Odbora i rasteretilo Sekretarijat Odbora. Uputio je pohvale sekretaru Odbora i saradnici u Sekretarijatu, uz ocjenu da su možda i najviše doprinijele uspjehu u radu Odbora.

Nakon predstavljanja sižea Izvještaja o radu Odbora u 2022. godini, predsjednik Odbora Jovan Jole Vučurović je saopštio da će Odbor, prepoznajući potrebu praćenja implementacije zakona, akcenat svojih aktivnosti u 2023. godini usmjeriti na kontrolnu i nadzornu ulogu, kako bi kontinuiranim praćenjem aktivnosti koje se preduzimaju u oblasti zaštite od diskriminacije, prevencije torture i drugih oblika nečovječnog, surovog ili ponižavajućeg postupanja, zaštite prava lica lišenih slobode, zaštite ličnih podataka, zaštite prava lica sa invaliditetom i prava djeteta u cilju dostizanja standarda definisanih Konvencijom UN o pravima djeteta doprinio afirmaciji, promociji, poštovanju i zaštiti ljudskih prava i sloboda u Crnoj Gori i time potvrdio nedvosmislenu posvećenost unapređenju stanja ljudskih prava u Crnoj Gori.

Naglasio je da se realizacija određenog broja nerealizovanih aktivnosti utvrđenih Planom rada Odbora za 2022. godinu, kao i prethodnih godina, planira u I kvartalu 2023. godine, prije usvajanja plana aktivnosti Odbora za 2023. godinu, dok će određeni broj aktivnosti biti prenešen u plan rada za 2023.

Izrazio je očekivanje da će se u predstojećem periodu stabilizovati političke prilike i da će se uskoro formirati nova Vlada Crne Gore, što bi doprinijelo stabilizaciji političkih i društvenih prilika u našoj državi.

Odbor je jednoglasno (sa sedam glasova „za“) usvojio Izvještaj o radu Odbora za ljudska prava i slobode u 2022. godini.

Odlučeno je da se Izvještaj u elektronskoj formi dostavi svim subjektima sa kojima je Odbor sarađivao tokom godine, na upoznavanje.

DRUGA TAČKA- TEKUĆA PITANJA

(1) Publikacije NVO „Institut alternativa“: “Koliko se skupštinski odbori miješaju u svoj posao?- analiza rad pet odbora” i “Osvrt na parlamentarni nadzor u Crnoj Gori: od pričaonice do radionice ”

Predsjednik Odbora Jovan Jole Vučurović je informisao članove Odbora o publikacijama koje je dostavila NVO „Institut alternativa“. Riječ je o publikacijama “Koliko se skupštinski odbori miješaju u svoj posao?- analiza rad pet odbora” i “Osvrt na parlamentarni nadzor u Crnoj Gori: od pričaonice do radionice ” koje su sačinjene u okviru projekta „Odgovornost umjesto izgovora: Skupština građanima”, koji Institut

alternativa sprovodi uz podršku Nacionalne zadužbine za demokratiju. Ova organizacija je vršila monitoring rada pet skupštinskih odbora (Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu, Odbora za bezbjednost i odbranu, Odbora za ekonomiju, finansije i budžet, Odbora za ljudska prava i slobode i Odbora za antikorupciju) u periodu od oktobra 2020. godine do oktobra 2022. godine. U Publikaciji su predstavljeni rezultati monitoringa u periodu od oktobra 2021. do oktobra 2022.

Pored ocjene da je Odbor za ljudska prava i slobode jedini izdvojen kao najaktivniji u pogledu broja predloženih preporuka, na strani 18 Publikacije navodi se: „*U izvještajnom periodu, ovo radno tijelo usvojilo je 111 preporuka i zaključaka na osnovu razmatranih izvještaja i održanih tematskih sjednica. Preporuke su uglavnom precizno formulisane i omogućavaju jasno adresiranje odgovornosti.*“ Date su i preporuke za unapređenje stanja koje se tiču svih odbora nad kojima je vršen monitoring. Predsjednik Odbora je istakao da se Odbor za ljudska prava i slobode i u odnosu na date preporuke u kvalitativnom smislu izdvaja od ostalih radnih tijela, jer je usvojio Plan aktivnosti i ove, kao i svih prethodnih desetak godina, a sva dokumenta koja se tiču rada Odbora blagovremeno se objavljuju na sajtu. Takođe, zaključci i preporuke su precizno formulisani, što je konstatovano i od „Instituta alternativa“. I u drugoj Publikaciji „Osvrt na parlamentarni nadzor u Crnoj Gori: od pričaonice do radionice“ apostrofirani je rad Odbora za ljudska prava i slobode na strani 5 gdje se navodi: „*U pogledu izvršavanja kontrolne uloge tokom razmatranja izvještaja u određenim oblastima, naročito se izdvaja Odbor za ljudska prava i slobode, koji odskaka u broju predloženih zaključaka i preporuka – njih 111 u periodu od oktobra 2021. do oktobra 2022. godine.*“ Takođe, date su konkretne preporuke Skupštini Crne Gore i Vladi Crne Gore u cilju dodatnog unapređenja stanja u ovoj oblasti.

Na samom kraju sjednice, predsjednik Odbora je članovima Odbora, Sekretarijatu Odbora i svim građanima Crne Gore čestitao predstojeće praznike i poželio im ličnu i porodičnu sreću, uz nadu da predstoji stabilizacija političkih prilika u Crnoj Gori i da će Crna Gora biti srećnija i bogatija u narednoj 2023. godini.

Sjednica je završena u 10 sati i 50 minuta.

**ZAPISNIK SAČINILA
SEKRETAR ODBORA**

Slava Burić

PREDSJEDNIK ODBORA

Jovan Jole Vučurović